

Pianot

drama efter Daniel Masons roman

av Christian Lanciai

Personerna:

Överste Killian
Edgar Drake, pianostämmare
Catherine, hans hustru
mannen med historien
unga militärer
kapten Nash-Burnham
en annan kapten
lady Remington
överste West
andra middagsgäster
Khin Myo
Doktor Anthony Carroll
invånare i Mae Lwin
prinsen av Mongnai
hans emissarie
andra infödingshövdingar
en gammal pianostämmare
hans lärling
en löjtnant
soldater

Handlingen tilldrar sig inledningsvis i London,
under resan därifrån till Burma, Mandalay,
samt i Burmas östra gränstrakter 1887.

Copyright © C. Lanciai 2010

Pianot

Akt I scen 1. Ett kontor i London 1886.

Killian Jag är mycket glad att ni kunde komma, mr Drake, så att jag får tillfälle att sätta er in i den delikata situationen.

Drake Jag behöver egentligen bara veta en sak, och det är därför jag har kommit.

Killian Vi är mycket tacksamma för att ni har accepterat uppdraget, då överfältläkaren i det närmaste gjort sig outhärlig för oss.

Drake Jag har inte slutgiltigt tackat ja ännu, då jag ännu inte vet om jag kan utföra uppdraget. Därför behöver jag veta detaljerna.

Killian Jag förstår. Jag skall göra mitt bästa för att sätta er in i hela situationen. Vår berömde överfältläkare har ofta vållat oss huvudbry genom sina excentriska infall, men samtidigt har han visat sig nästan osårbar i djärva expeditioner och spaningsuppdrag. Han är idag 53 år gammal och fortfarande i sin bästa krafts dagar. Medan han var gift arbetade han här i England, men hustrun dog i barnsäng med deras första barn. Han kastade sig efter den krisen ut som läkare vid Fattighospitalet i East End under koleraepidemin och anmälde sig sedan som militärläkare. Han ville bort från England.

Drake Han gifte aldrig om sig?

Killian Nej, han gifte aldrig om sig. Han blev ställföreträdande chef vid militärsjukhuset i Saharanpur i norra Indien och inledde där sin berömda aktivitet som scout och expeditionsledare mest upp till Kashmir, som då var farligt territorium både på grund av nyckfulla krigiska klanledare och ryska spioner. Vid ett tillfälle behandlade han på sjukhuset en av de lokala mogulerna och behagade honom genom att läsa poesi för honom. Hans uppläsning av Shelleys "Ozymandias" gjorde ett sådant intryck på krigsfursten, att han efter tillfrisknandet återkom med 300 man som han ville ställa till fältläkarens förfogande, inte militärofficerens. Han ville för resten av sitt liv tjäna "diktarsoldaten".

Drake Anmärkningsvärt.

Killian Minst sagt. Det ger er en bild av överfältläkarens betydande fallenhet för kultur. 1868 fick han tjänsten som ställföreträdande chef vid militärsjukhuset i Rangoon, det landets då enda, där han stannade i tre år. Därefter bad han att få bli förflyttad norrut till Mandalay och de farliga trakterna omkring Shanbergen, där han återupptog sina expeditioner. Han har nu varit där i femton år och gjort sig outhärlig genom sina utmärkta relationer med Shanfolket, och det enda bekymmer han har vållat oss där var hans tvingande begäran.

Drake En högst egensinnig begäran, på min ära. Och ni gick med på det?

Killian Han hotade med avsked annars. Vi var tvungna. Framför allt behöver vi honom där nu då fransmännen hotar att gå över Mekong och ta över våra handelsintressen.

Drake Men transporten lyckades utan problem?

Killian Vi vidtog alla försiktighetsåtgärder och tog inga risker.

Drake En flygel är dömd att snart förlora sin stämning på grund av den tropiska fuktigheten.

Killian Det är där ni kommer in i bilden. Ni råkar vara expert på Erardflyglar, och han beställde specifikt just en Erardflygel. Ni är som skapad för uppdraget, och vi är lyckliga som fann er. Ni får en årslön för tre månaders tjänstgöring med stämningen av instrumentet som enda uppgift.

Drake Ni har ännu inte besvarat min fråga.

Killian Vilken fråga?
Drake Vad är det för fel på instrumentet utom att det behöver stämmas? Doktor Carroll nämner att det också behöver repareras. Saknas någon sträng eller andra beståndsdelar? Vad har gått sönder?
Killian Det kan vi tyvärr inte svara på. Några sådana detaljer har doktor Carroll inte anfört.
Drake Det skulle underlätta mitt arbete mycket om jag fick sådana detaljer.
Killian Beklagar. Vi hoppas ni ändå åtar er uppdraget.
Drake Givetvis. En sådan chans får man bara en gång i livet. Jag får helt enkelt ta med mig hela reparationsarsenalen.
Killian Tack, mr Drake. Välkommen till Burma och ut i stora världen. (*reser sig och skakar hand med honom*) Vi skickar alla ytterligare detaljer hem till er.
Drake Tack, Sir. (*går*)
Killian Vi fick honom. Nu kanske vi äntligen kan få veta vad doktor Carroll egentligen sysslar med där uppe.

Scen 2. Hemma hos Drakes.

(*Edgar kommer hem.*)

Catherine Hur var det på arbetet idag?
Edgar Som vanligt, tålamodsprövande och oändligt men inte hopplöst.
Catherine Edgar, det kom två representanter för UD hit idag. Varför har du inte sagt något?
Edgar Vad ville de?
Catherine Lämna material om Burma.
Edgar Jag är ledsen. Jag hade nog tänkt tala om det men uppsköt det i det längsta. Jag visste att det skulle bli svårt.
Catherine Vad har du i Burma att göra?
Edgar Jag ska bara stämma ett piano.
Catherine I Burma? Finns det pianon i Burma?
Edgar Det finns ett.
Catherine Och det kan stämmas?
Edgar Catherine, det är inte vilket piano som helst. Det är en äkta Erardflygel från Wien, och du vet att det är mitt specialinstrument.
Catherine Nej, det visste jag inte. Men vad gör ett så unikt instrument i Burma?
Edgar En excentrisk övermilitärläkare beställde det dit med hot om avsked annars. Han fick det, och nu behöver det stämmas. Hans chefer har sökt över hela London efter en riktig stämmare, men bara jag är expert på Erardflyglar.
Catherine Och den läkaren är tillräckelig?
Edgar Han har gjort sig oumbärlig politiskt med att kunna pacificera hela norra Burma. Han är så unik att han är populär hos det lokala folket. Armén kan inte neka honom något.
Catherine Norra Burma. Det associerar jag med febrar och tropisk djungel, dysenteri som alla dör av och en urskogs alla faror inklusive mordgalna infödingar. Vad gör jag om du inte kommer tillbaka?
Edgar Jag kommer tillbaka. De har lovat mig att uppdraget bara skall ta tre månader.
Catherine Räkna inte med att jag är kvar här om det tar ett år.

Edgar Min älskade, försök förstå mig. Det är mitt livs chans. Jag skulle aldrig komma utanför England annars. Det blir mitt livs enda äventyr. Jag skall hålla trogen brevkontakt med dig hela vägen.

Catherine Och om den inte fungerar? Om breven upphör? Vad gör jag då? Kvinnorna i Bortre Indien lär vara mycket vackra.

Edgar Du vet att jag inte är intresserad av sex. Jag är bara intresserad av trohet.

Catherine Och jag är bara intresserad av dig. Jag skall vänta, Edgar, men någonting säger mig att du inte kommer tillbaka...

Edgar Det är bara en pianostämning, Catherine. Och jag får betalt för ett år för tre månaders frånvaro och bara en stämning.

Catherine Du struntar i riskerna och är blind för dem. Krokodiler, sjukdomar, insekter, ormar, oberäkneliga infödingar och kanske krig – agenterna sade något om den franska faran.

Edgar Fransmännen är i Indokina och bör hållas där på sin sida om Mekong. Därför är doktor Anthony Carroll där han är och håller dem stängna, om han bara får sitt piano stämt.

Catherine Hur kan ett piano överleva i en tropisk urskog?

Edgar Det undrar jag också, men det tycks ha gjorts, eftersom det bara behöver stämmas.

Catherine Far i frid, Edgar, men kom tillbaka. Annars förlåter jag dig aldrig.

Edgar Inte jag heller. (*omfamnar henne*) Ingen stämning kan bli farlig, Catherine. Det var därför jag blev pianostämmare. Inget jobb är viktigare än att bringa harmoni i en disharmonisk värld. Här kan jag nu göra en insats..

Catherine Kom tillbaka.

Edgar Givetvis.

Catherine Jag önskar jag kunde tro dig.

Scen 3. Ombord på ett skepp på havet.

mannen (spanar ut över havet) I alla mina dagar sedan den dagen har jag sökt honom, men aldrig har jag funnit honom, den lyssnande musikern, som kunde förstå mitt öde. Men jag kommer att fortsätta söka honom. Kanske finns han ombord just nu. Om jag en dag finner honom kommer det att bli mitt livs största överraskning.

(Drake kommer ut på däck, stöder sig mot relingen, betraktar havet, röker)

Min herre, jag har hört att ni är pianostämmare. Stämmer det?

Drake (vänder sig om förvånad) Ja.

mannen Vad gör en pianostämmare i Asien? Finns det pianon där som kan stämmas?

Drake (betraktar mannen uppmärksamt) Jag hoppas det. Åtminstone finns det ett, för jag skall stämma det.

mannen Resa så lång väg bara för att stämma ett piano, som troligen redan är alldeles fördärvat, och vem skulle införa ett piano i Asien utom en galning?

Drake Eller en musiker.

mannen Rätt svarat. Inte vem som helst skulle införa ett piano i Asien. Vilket land?

Drake Burma.

mannen Det värsta. Där finns bara krig och tropiska febrar. Och ni gör resan frivilligt?

Drake Naturligtvis får jag betalt för det.

mannen Alltså gör ni det frivilligt. Jag beundrar er. Får jag berätta en märkvärdig historia om musik? Ni kanske skulle förstå den.

Drake Ni är känd som mannen som har en historia att berätta. Därför fäste jag mig vid er och har bara väntat på historien.

mannen Jag var handelsresande, och vid en av dessa kuster led jag en gång skeppsbrott. Bara jag överlevde, ty jag såg aldrig mera någon av de andra vid liv. Jag omhändertogs av några beduiner, som lockade mig med sig ut i öknen. Där sackade jag efter på grund av en knäskada och blev lämnad vid ett vattenhål, men det sista beduinerna sade till mig var: "Har du tur får du höra henne sjunga." Naturligtvis undrade jag vem "hon" kunde vara, men där vid vattenhållet uppenbarade sig en sällsamt vacker kvinna, som lockade mig med sig längre ut i öknen. Hon förförde mig med sin blotta skönhet, ty jag har aldrig sett någonting vackrare. Då bröt sandstormen ut. Den skar i mig som små glasskärvor, jag såg ingenting och trodde jag skulle bli blind, men så blev allting stilla, och då hörde jag sången. Du känner säkert till fenomenet sirenerna från Odysseus irrfärder, men detta var många resor vackrare. Det var så bedövande vackert att jag föll i vanmakt.

När jag vaknade på nytt låg jag vid havet, som om jag drömt alltsammans och skeppsbrottet just ägt rum, men mina sandaler var utslitna, och knäskadan var kvar. Det var ingen dröm. Musikfenomenet var en verklighet som förde mig ut ur tiden – och återbördade mig igen – efter tjugo dagar. Sjömän fann mig, och jag kunde konstatera att tjugo dagar hade gått sedan skeppsbrottet.

Men det mest förunderliga av allt var att jag var döv. Jag hörde ingenting längre. Sången från öknens kvinnliga ande var det sista jag hörde. Därför är jag tacksam för att du hela tiden betraktat mig när du talat med mig, för du visste väl inte att jag var döv?

Drake (kastar förbluffad cigaretten ut i havet) Nej.

mannen Kan du förstå eller förklara fenomenet, du som är musiker?

Drake Det måste finnas en förklaring.

mannen Det är just det som är den enda förklaringen. Det finns ingen förklaring. Tack för att du har lyssnat, och kom ihåg, att den yttersta musiken är ohörbar. Man hör den bara en gång, och sedan hör man ingenting mera, ty man vill aldrig mera höra något annat efter att man hört det vackraste av allt. (*går lugnt vidare*)

Drake Det värsta är att hans historia troligen är alldeles sann, en sådan musikhistoria som man aldrig blir klok på, då den är för musikalisk för att kunna fattas med dödliga sinnen. (*går*)

Scen 4. En annan båt, på floden.

(*Ett glatt sällskap unga militärer vid ett spelbord.*)

1 Var är han, vår muntergök?

2 Han är väl och laddar upp vid baren som vanligt.

3 Han spelar som en djävul.

4 Det är väl för att han är musiker.

alla Ha-ha-ha!

1 Är han det? Jag trodde han var någon sorts agent för regeringen. Ingen musiker reser uppströms.

2 Han är nog reporter eller krigskorrespondent. Han är ju civil och kan därför knappast vara något annat.

3 Här är han nu. Fråga honom! (*Drake kommer in med en drink.*)

Hej, gosse! Vad gör du uppströms egentligen? Ingen civil reser frivilligt uppströms utom korrespondenter och predikanter.

Drake Det skulle ni bra gärna vilja veta!

2 Är det sant att du är musiker?

Drake Stämningsman.

3 Åklagare?

4 Nej, din dumsnut, han stämmer väl gitarren.

Drake Nej, jag stämmer faktiskt pianon.

4 Pianon? Finns det pianon i Burma?

Drake Det finns ett.

2 Och det finns längst bort i djungeln?

Drake Tydligen.

3 Vart ska du egentligen?

Drake Till ett ställe som heter Mae Lwin. En viss doktor Anthony Carroll är ägare till pianot och har beställt mig.

(Det blir genast dödstyst kring bordet. Militärerna ser på varandra.)

Har jag sagt något olämpligt?

4 *(till slut)* Doktor Carroll? Känner du doktor Carroll?

Drake Inte ännu, men jag hoppas göra det.

3 Här har han färdats med oss i tre dagar och aldrig sagt ett ord om att han känner doktor Carroll!

2 Gosse, om vi hade vetat hade vi behandlat dig med respekt!

Drake Är han då så märkvärdig?

1 Märkvärdig? Han är en levande legend! Utan honom hade vi legat i oupphörligt krig med skogsfolket, de beryktade Shankrigare, som aldrig lämnar någon levande efter sig.

Drake Och hur kunde han göra fred med dem?

2 Berätta din historia, John, du som var med när han kom.

1 När vi färdades upp för floden genom djungeln blev vi naturligtvis beskjutna från skogen. Vi låg redan i krig med Shanfolket. Doktorn såg sig omkring, fick det bekräftat av soldaterna att det var Shankrigare i farten, och tog då fram en flöjt. Han spelade på den en liten enkel melodi. Så pauserade han. När det sköts igen spelade han den igen. Så höll han på, tills skottlossningen plötsligt tystnade. Så tog någon i skogen upp samma melodi. Så kom den överallt från stränderna, och doktorn spelade den igen. De spelade den tillsammans. Småningom utbröt skratt och glädjerop från skogen. Segern var vunnen. Sedan den dagen har aldrig ett skott mera avlossats mot oss från någon Shankrigare, och så lär det fortgå så länge doktorn är kvar.

Drake Men vad var det han spelade?

1 En enkel sång som en friare sjunger till sin första kärlek.

2 Ingen kan skjuta på någon som påminner honom om hans första förälskelse.

3 Alla infödningshjärtan smalt direkt för doktor Carroll.

Drake Det kallar jag musikalisk psykologi.

4 Alla älskar honom, inte bara shanerna. Han garanterar på något sätt vår fred och säkerhet här. Det enda eventuella hotet vi har att frukta nu är fransmännen.

Drake Jag har hört om det.

1 Så du är här för att stämma doktors piano?

Drake En flygel. En Erardflygel. Det är inte ett vanligt piano utan det mest avancerade pianoinstrument som finns. Doktorn visste vad han beställde när han bara ville ha en Erardflygel, Haydns och Beethovens och Liszts instrument.

2 Nu talar du kinesiska. Vi kan bara barackballader.
Drake Även Chopin skrev ballader.
 3 Om vackra flickor och ljuva ben?
Drake Inte precis.
 4 Saken är klar, han är värvad av doktor Carroll, han är helig, skål för doktor Carroll och hans stämmingsman!
Drake Jag har förstått att doktor Carroll inte är fullt så populär i högre kretsar.
 1 Det är för att han är en handlingens man och duger något till. Ingen utom han hade kunnat få fred till stånd med shankrigarna.
 2 Utan honom hade vi legat i djungeldikenas lera och krigat till döds mot osynliga skogsterrorister, som skulle ha övertaget hela tiden.
 3 Vi hade alla varit döda utan honom.
Drake Så han vände kriget till kärlek?
 4 Det kan man faktiskt säga.
Drake Har ni någon aning om hur det är med hans instrument? Är det trasigt? Låter det fortfarande alls?
 1 Vi har ingen aning.
 3 Jag visste inte att han hade något.
 2 Han måste ha spelat på det bara för sig själv.
 4 Du kommer hit och gör en insats, gosse, om du gör honom glad.
Drake Det är det som är meningen. Jag är bara till för att skapa harmoni.
 1 Så ska det låta!
 4 Skål!
 2 Dela korten!
 3 Nu till allvaret och drinkarna!
 (*De sätter i gång och spelar entusiastiskt.*)

Akt II scen 1. Mandalay, en middagsbjudning.

kaptenen Hur verkar den här sällsamma pianostämmaren?
Nash Som en helt vanlig människa, en helt grön oskuld, varken störande naiv eller särskilt kunnig.
kaptenen Han kommer i ett högst olämpligt ögonblick. Vi borde skicka honom tillbaka.
Nash Jag tänker försöka. Ju mindre han kommer mera in i träsket här, desto bättre för honom själv.
kaptenen Har ni inte varnat honom än?
Nash Jag har bara varnat honom för att nämna doktor Carroll vid bordet.
kaptenen Mycket klokt.
Nash Här kommer han nu. – Välkommen, mr Drake! Jag hoppas ni trivs i Mandalay?
Drake Än så länge har jag klarat mig.
damen Är detta vår mystiska gäst hemifrån? Det är minsann inte varje dag vi får civila främlingar hemifrån på besök! Ni är så mystisk! Jag längtar efter att få veta ert hemliga uppdrag.
Drake Det är ingen hemlighet. Det är mycket enkelt. Jag är bara hantverkare.
damen Försök inte! Ta inte bort mystiken från ert öde! Ni är min herre till bordet. Var så god! (*Sällskapet tar plats, fina långa klänningar, frack och smoking.*)
Nash Pressa honom inte, lady Remington. Han är inte ens uppe på torra land ännu.

damen Vad som helst är bättre än era evinnerliga och erbarmliga krigs- och jakthistorier och dåliga historier om de infödda.

Drake Jag är rädd, lady, att jag inte är någon vidare underhållare. Mitt liv är det enklaste tänkbara, mest bara en grå vardag med idogt arbete i det lilla, ungefär som en urmakare.

damen Så dramatiskt! Så romantiskt!

Drake Ja, jag har en mycket vacker hustru som stöder mig.

kaptenen Och så kommer ni hit, med världens mest exotiska frestelser runt omkring er i form av världens vackraste kvinnor?

Drake Jag försäkrar er, kapten, att jag är helt tillfreds med min hustru även på avstånd.

Nash Mycket klokt av er. Nästan alla hemifrån som kärar ner sig och fastnar i kärleksmanövrer här i Burmas träskvärld kommer aldrig mera hem tillbaka.

damen Ändå har jag ryktesvis hört att ni har en vacker uppasserska.

Drake Hon har hjälpt mig till rätta men bara erbjudit mig sina tjänster som tjänarinna med tvätt och matlagning. Jag vet inte vem som har sänt henne till mig, men jag misstänker min uppdragsgivare.

damen Vem är er hemlighetsfulla uppdragsgivare?

Drake (undviker frågan) Jag är här för att stämma ett piano.

damen Det kan väl aldrig vara doktor Carrolls piano? Han är den enda som spelar piano här, och han gör det vid vår yttersta utpost i djungeln i öster. Är det inte exotiskt?

överste West Vi borde ha slängt det där eländet i floden.

Drake Hur sa?

West Bara att för Hennes Majestäts bästa det infernaliska instrumentet borde ha dumpats i Irrawaddy direkt eller använts som brännved.

Nash (suckar, byter en blick med kaptenen) Nu är det färdigt. – Överste, den saken är för länge sedan slutdiskuterad.

West Med respekt, kapten, men jag kan aldrig glömma att jag förlorade fem man för det förbannade pianots skull.

Nash Saken kan inte nog beklagas, herr överste, men det var inte ett oskäligt pianos fel, och mr Drake här är vår gäst.

West Pianotransporten exponerade oss i onödan! Hela idén var absurd och borde ha vägrats från början! Vem har någonsin hört talas om ett piano längst bort i djungeln? Och så måste man bekosta en pianostämmare hela vägen från London för att reparera det när det spricker i fukten!

Nash Doktor Carroll är outhärlig för oss, Sir, och det vet ni mer än väl. Han ställde ultimatum. Ett piano eller avsked. Vi hade inget val. Vi har ältat detta förut, och om ni vill fortsätta älta det ber jag er göra det vid ett annat tillfälle. Detta skulle ha varit en välkomstmiddag.

West (reser sig, arg) Jag beklagar, men jag är realist. Res hem igen, mr Drake. Det är det enda goda råd jag kan ge er. Det har utbrutit strider vid gränsen igen, Mae Lwin har angripits, och det är till och med möjligt att pianot har skjutits sönder. Vi kan ordna med er återresa inom en vecka och är mer än villiga att göra det.

damen Ni med era krig! Mr Drake har ju just kommit! Det är det enda trevliga som hänt oss på årtal. Annars har det bara varit era barnsliga djungelstrider hela tiden.

West Lady Remington, jag är bara uppriktig. Ursäkta att jag förstört middagen för er. *(kastar servietten och går rasande)*

Drake (bryter den tystnad som uppstår) Om pianot verkligen är sönderskjutet, som översten så dramatiskt påstår, har jag ingenting här att göra. Men jag anser

knappast att man kan betrakta en patient som död förrän man har undersökt honom. Om doktor Carrolls instrument kan åtgärdas är jag här för att göra det och har kommit en lång väg på regeringens bekostnad för att göra det. Jag anser inte att jag har rätt att överge ett uppdrag förrän det definitivt har bevisats omöjligt.

Nash Så talar en hedersman. Ni har ruter i er som en soldat, mr Drake, och kunde inte vara en mer rätt man för ert uppdrag, om det alls kan utföras. Vi beklagar överstens dåliga humör, men vi förstår honom. Att förlora fem goda män för en pianoflyttnings skull är hårt.

Drake Jag förmodar att doktor Carroll själv har sista ordet i detta.

kaptenen Alldeles rätt. Vi avvaktar bud från honom. Hörs det ingenting rekommenderar dock även jag att ni återvänder.

Nash Er säkerhet är trots allt viktigare än ett piano.

damen Det lär ha varit ett unikt piano. Doktor Carroll var mycket stolt över det. Är ni specialist på exotiska pianon?

Drake Jag är den enda experten i England på just Erardflyglar.

damen Då vore det synd om ni inte skulle få utföra er uppgift.

Drake Absolut.

en tjänare (för in Khin Myo) Mitt herrskap, ett bud.

Drake (reser sig genast när han ser henne) Ett bud? Till mig?

damen (viskar till de andra) Mr Drakes exotiska hembitråde.

Khin Myo Ett bud från doktor Carroll. (*räcker fram det*)

Drake (läser det genast) Mina vänner, pianot tycks verkligen ha blivit skadat i striderna. En sträng har skjutits sönder. Doktor Carroll ber mig komma om den kan repareras. Lyckligtvis kan den repareras.

Nash Ert liv är i era egna händer, mr Drake.

kaptenen Ni reser på egen risk. Vi kan inte garantera er säkerhet men ger er naturligtvis allt eskortskydd vi kan.

damen Berätta hur det gick när ni kommer tillbaka. Vi kommer att längta efter den exotiska dagen.

Drake (till officerarna) När kan jag fara?

Khin Myo (svarar) Han har skickat en båt som väntar på oss.

Drake Nu genast?

Khin Myo Ja.

kaptenen Lycka till, mr Drake. Hoppas ni kommer levande tillbaka.

Drake Det hoppas jag också.

Nash Vi skall noga följa med hur det går för er, mr Drake. Betrakta er som ställd under protektiv bevakning.

Drake Tack, mina herrar. (*går med Khin Myo*)

kaptenen Vad har han för chanser?

Nash 50-50. Han blir säkert inte beskjuden, men han får nog åtminstone malaria eller något värre.

kaptenen Så han kommer åtminstone levande tillbaka?

Nash Ja, men märkt för livet.

damen Vilket drama! Pianointriger i djungeln!

Nash (torrt) Ja, det kunde inte bli mera exotiskt.

Scen 2. Vid stranden. En fullkomligt paradisk omgivning, som ett Dorélandskap.
 Doktor Carroll sitter vid ett litet bord. Drake nalkas honom försiktigt.

Carroll (märker honom) God morgon, mr Drake. Jag hoppas ni har sovit gott.

Drake Som en stock, tills barnen hittade mitt rum.

Carroll Åh, det vänjer ni er vid.

Drake Det hoppas jag. Inte på länge har jag blivit väckt av att höra barn stoja.

Carroll Har ni själv några barn?

Drake Tyvärr inte, men jag har syskonbarn.

Carroll Jag hoppas resan hit gick bra.

Drake Något äventyrlig, men jag kom fram.

Carroll Skärmytslingar. Ingenting att bry sig om. Djungelshankrigarna tycker om att skrämmas men skräms lätt på flykten av ett enda skott i luften.

Drake Jag märkte det.

Carroll Är det mina beställda noter ni har med er? (*indikerar Drakes paket under armen*)

Drake Ja. Ni har beundransvärd smak.

Carroll Har ni öppnat det?

Drake Förlåt min oförsynthet, men jag var nyfiken på vad för sorts musik ni ville ha. Ni vill bara ha det bästa. Men där är också för mig fullständigt okänt notmaterial.

Carroll Det är shan-sånger. Jag försöker skriva om dem för piano. Jag transkriberar musiken och skickar hem den, en kompositörskollega gör förslag till ändringar, jag har alltid undrat vad någon som kunde läsa noter skulle tro... Cigarill?

Drake Jag tackar. (*tar emot en*) Jag känner inte helt igen doften.

Carroll En kvinna i byn rullar dem åt mig. Hon kokar tobaken i palmsocker och tillsätter vanilj och kanel och andra extraordinära ämnen, som riskerar att få en att glömma... men man mår bra av det. Te, kanske?

Drake Gärna det. (*Doktorn ger tecken åt en pojke som serverar te. Doktorn börjar röka.*)

Carroll Teet är garanterat utan extra ingredienser. Bara vanligt hederligt engelskt te utan sidoeffekter och med bara hälsosam och uppbygglig verkan.

Drake Befästningen här är storslagen.

Carroll Tack. Vi har försökt bygga i traditionell shan-stil, det är vackrare, och jag har kunnat använda mig av folk från trakten. En del, de två våningarna och broarna, har jag själv hittat på. Platsen kräver det. Jag ville hålla mig nära floden och vara dold nedanför bergskammen.

Drake Floden är mycket större än jag trodde.

Carroll Jag blev också förvånad först. Den är en av Asiens största floder, och kommer, som de flesta av Asiens floder, från Tibet.

Drake Vad betyder namnet?

Carroll Det har jag undrat också. Salween uttalas på burmesiska Thaulwin och betyder antagligen någonting i stil med 'Det ljusa ljudets flod'. Ni har kommit till nejder där musiken flödar av naturen. Är ni musikalisk kommer ni att trivas här precis som jag.

Drake Ni har ännu inte sagt något om ert instrument.

Carroll Det kommer vi till. Jag hoppas verkligen ni kan reparera det.

Drake Därför är jag här. Men jag höll på att skickas tillbaka från Mandalay. De nya oroligheterna tog militärerna med överraskning. De ville inte ansvara för mitt liv här.

Carroll *Bullshit.* Politik betyder ingenting. Det enda väsentliga är musiken, poesin, dikten, berättelserna, som aldrig kommer att upphöra med att sträva mot evigheten, medan politikerna bara vill styra sig själva och världen mot dödligheten. Det enda vettiga att göra politiskt är att ta avstånd från den.

Drake Ändå är ni politiskt involverad och har fått en politisk uppgift här.

Carroll Ofrivilligt. Jag har bara lyckats för att jag är musiker.

Drake Var kriget på allvar eller bara en incident?

Carroll En ovidkommande incident, som alla krig. Ju mer man tar dem på allvar, desto värre blir de. Glöm dem. Glöm politiken. Lev. Musiken lever. Här lever den med hela naturen. Ni kan inte tro det, men Händel och Bach gör sig bra här. Mest av allt hoppas jag få höra er spela, när ni lagat flygeln.

Drake Jag är inte pianist, bara stämmare.

Carroll Var inte så blygsam. Något kan ni väl spela.

Drake Inte mycket.

Carroll Där ser ni. När det gäller musik är litet mer än hela världen. Kom. Låt mig få visa er omkring. (*reser sig och tar hand om Drake*)

Scen 3. Ett rum med en flygel.

Rummet är mörkt, och flygeln är täckt. Doktor Carroll kommer in med Drake och börjar med att öppna gardinerna och släppa in ljuset. Sedan avtäcker han flygeln.

Carroll Här har ni instrumentet, mr Drake.

Drake (*kommer fram, lägger handen på flygeln, nästan andäktigt*) Ofattbart! Ett sådant instrument i en sådan djungel... Jag är verkligen förbluffad. Det överträffar mina vildaste förväntningar. (*drar efter andan*) Jag kan fortfarande inte riktigt tro att det är sant. Jag har vetat om det här i över två månader nu, men jag är lika förvånad som om jag kommit direkt ut hit i djungeln och plötsligt fått syn på den. Förlåt, jag trodde inte att jag skulle bli så påverkad. Den är lika vacker, som om den vore levande.

Carroll Det vet väl ni som pianostämmare, mr Drake, att varje instrument är i högsta grad levande, då de precis som en levande organism har sin existens att tacka för en ständig spänning intill bristningsgränsen, åtminstone alla stränginstrument.

Drake Det kuriösa är att ett piano betecknas som ett slaginstrument, precis som trummor, fastän det egentligen bara är ett slags extremt avancerad harpa. Men jag måste beundra er smak, doktorn. Hur kom ni att välja just detta instrument? Det skiljer sig från andra Erardflyglar genom sin mera klassiska enkelhet utan utsmyckningar och krusiduller.

Carroll Er fråga är väl egentligen hur jag alls kom på tanken att vilja ha ett piano här ute. Det måste ju ta stryk av naturen.

Drake Men ni valde ändå mer än bara ett piano. Ni valde en Erardflygel.

Carroll Somliga menar att orgeln är alla instrumentens drottning, men jag menar ändå att pianot är det. En orgel är på något sätt oåtkomlig genom sin förpassning till kyrkor och läktare, men ett piano är närvarande och intar en central position var det än förekommer, om det är i ett hem eller i en konsertsal. Ett piano vibrerar av liv, som om de 200 strängarna spända till bristningsgränsen av sin blotta spänning angav en tyst musik som berör utan att höras. Pianot är också känsligast av instrumenten, inget instrument är så beroende av fingertoppskänslighet som pianot, och det omspanner större tonomfång än något annat instrument. Det är universellt, har ett eget liv och har en själ, som är individuellt olik i varje pianoinstrument. Därför valde jag pianot som min bästa vän i livet och som min

stora olyckliga kärlek, som jag alltid förblivit patetiskt trogen, och då ville jag ha det bästa av alla pianoinstrument, en äkta Erardflygel. Detta var den enda Erardflygel som krigsministeriet kunde få tag på. Jag valde inte modellen, bara instrumentet. Men jag avhåller er från ert arbete. Ni vill väl börja stämman?

Drake Så småningom, men det är ju ingen brådska.

Carroll Får jag stanna kvar och se på hur ni arbetar?

Drake Javisst. Inga problem. Ni talade om en skottskada.

Carroll Ni ser kulhålet här. (*öppnar locket*) Här. Fyrstrukna A.

Drake Skjuten i magen.

Carroll Det var inte meningen. Någon siktade fel. Kan det lagas?

Drake Naturligtvis. Det är bara två trasiga strängar som behöver bytas, och sådana strängar har jag med mig. Det är bara vanlig pianotråd.

Carroll Det gläder mig. Då är jag lättad.

Drake Men det är ett tråkigt och monotont arbete, om man inte gör det själv. Men att stå och titta på och nödgas höra på är olidligt.

Carroll Då går jag till mina patienter så länge. Säg bara till om det är något ni behöver.

Drake Tack, doktor Carroll. Ni tar hand om era patienter, och jag tar hand om min, så blir alla friska.

Carroll Om det ändå var så enkelt... Ta god tid på er, mr Drake. (*går*)
(*Drake börjar genast sätta i gång med sin patientundersökning.*)

Scen 4. Afton.

Doktorn vid sitt skrivbord i sitt arbetsrum med bara en intim skrivbordslampa.

Drake kommer in. Doktorn ser upp.)

Carroll Ni har arbetat hela dagen, min vän.

Drake Det är mycket att göra, och jag har mycket kvar. Med ett så ädelt instrument kan man inte vara för noggrann.

Carroll Är det något ni behöver?

Drake Jag har lyckats fylla igen sprickan i resonansbotten, den var lyckligtvis bara några centimeter, så reparationen borde inte påverka klangen, och strängarna är reparerade. Grovstämningen är klar, och finstämningen blir väl färdig i morgon. Vad som oroar mig är klimatet och att den snart skall bli ostämd igen. Jag vill ogärna på resan tillbaka få budet i Mandalay att flygeln behöver stämmas igen.

Carroll Vad kan ni göra?

Drake Jag kunde impregnera den. Annars kommer knappast resonansbotten att överleva en ny regnsäsong. Ni har ju bara haft pianot här i ett år, och det var redan dödssjukt. Men jag har sett flera andra träinstrument i Rangoon och Mandalay, som borde lida av samma problem. Känner ni någon som kunde veta något om saken?

Carroll Javisst, det finns en lutspelare här som brukade spela för kung Thibaw. Han har en shanisk hustru och bor här efter att hovet föll. Vi kan rådfråga honom.

Drake Han borde veta det bästa impregneringsmedlet för känsliga instrument. I morgon kväll borde instrumentet var spelbart igen.

Carroll Jag är mycket nöjd med er, mr Drake. Ni är mycket övertygande som hantverkare med er noggrannhet och omsorg. Hur länge stannar ni?

Drake Jag borde följa uppstämningen efter två veckor. Är det för länge?

Carroll Ni stannar precis så länge ni vill. Jag vill bara göra er medveten om farorna. Vi tar en viss risk med att alls låta en civilperson komma hit, då detta är ett

krigsområde. Det är bara Mae Lwin som lyckats hålla ställningarna mot de omgivande shankrigen. Man vet aldrig här vad som smäller när eller hur. Det är med stolthet jag kan brösta mig med att jag behärskar den enda utposten i Shanstaterna som inte har blivit anfallen av rebellstyrkor, och jag är ansvarig för de mest påtagliga framstegen av alla när det gäller att uppnå fred och slutna fördrag. Detta är en diplomatisk ö mitt i ett stormande hav. Så länge jag finns här står ni direkt under mitt beskydd och är ni tämligen säker, men jag måste ändå reservera mig inför vad som kan hända. Ni stannar på egen risk men är välkommen.

Drake Har jag rest så långt för att rädda ett piano så är det ett risktagande värt att jag gör allt vad jag kan för det.

Carroll Tack, mr Drake. När ni är klar skall vi äntligen börja ägna oss åt väsentligheter, alltså musik.

Drake Jag längtar efter att få höra er spela.

Carroll Och jag er. Gör det bästa av saken, mr Drake, och känn er helt fri och som hemma. Gå bara inte ut i skogen ensam.

Drake Ingen risk. En så här vacker plats får man bara njuta av en gång i livet, och jag ämnar ta ut njutningarna till det yttersta.

Carroll Det gör ni alldeles rätt i.

Drake God natt, doktorn.

Carroll God natt.

(Drake går, och doktorn återgår till sina journaler.)

Akt III scen 1. Vid stranden.

Drake sitter vid floden, som flyter förbi.

Drake Stämningen är utförd, och jag har inget mer här att göra utom att vänta på att stämningen skall hålla. Doktorn har varit försvunnen i dagar, och ingen vet var han är. De kallar honom 'furste', som om han var viktigast i landet, och det kanske han är. Men varför är han då så hemlighetsfull? Vad har han att dölja? Är han ute på hemliga förhandlingsuppdrag med shaner eller karener eller fransmän? Ingen vet något, eller ingen vill veta något.

Khin Myo (kommer fram till honom) Får jag störa?

Drake (vänder sig överraskad om) Ma Khin Myo, vilken trevlig överraskning! Sitt ner, för all del! Jag tänkte just på er förut. Ni försvann, och jag har knappt sett er sedan vi kom hit.

Khin Myo Jag lät er och doktorn vara ensamma. Jag vet att ni har ett viktigt arbete att utföra.

Drake Ja, jag har haft händerna fulla. Men jag har saknat er. Jag hade stor glädje av våra samtal i Mandalay.

Khin Myo Nok Lek berättade att ni var färdig.

Drake Ja, jag blev nog färdig i morse, även om det fortfarande är en del kvar. Pianot var i dåligt skick.

Khin Myo Doktor Carroll berättade det. Han tycker nog att det är hans fel.

Drake Det borde han inte göra. Jag är ganska nöjd. Pianot kommer att låta fantastiskt bra.

Khin Myo Han sa att ni verkade belåten. Vad ska ni göra nu?

Drake Nu?

Khin Myo Nu när det är färdigt. Skall ni återvända till Mandalay?

Drake Det måste jag nog göra, men inte genast. Jag vill vänta litet för att vara säker på att det inte uppstår fler problem. Och sen är det väl inte mer än rätt att jag får höra det spelas på efter denna långa resa. Men doktorn är bortrest. Var tusan är han? Vet ni när han kommer tillbaka?

Khin Myo Det vet ingen. Han ger sig ofta ut på plötsliga uppdrag. Ingen vet någonting om dem.

Drake Jag kan väl inte resa härifrån förrän han kommer tillbaka?

Khin Myo Han kommer nog snart tillbaka.

Drake Är det något som bekymrar er?

Khin Myo Nej då, jag kom bara att tänka på något. Ni är annorlunda.

Drake Förlåt?

Khin Myo Vi har träffats under många timmar i Mandalay och på resan hit. De flesta andra besökare skulle ha berättat om sig själva efter några minuter. Men om er vet jag bara att ni kommit från England för att stämma pianot. Förlåt om jag är alltför personlig, mr Drake. Bli för all del inte sårad.

Drake Det gör ingenting alls. Jag är inte van att berätta om mig själv, i synnerhet inte för en...

Khin Myo Kvinna?

Drake En främmande kvinna.

Khin Myo Har ni en kvinna hemma i England?

Drake Ja, jag är gift sedan 18 år, men vi har inga barn. Men jag är ganska tillbakadragen till min läggning. Det är ett personlighetsdrag. Jag är likadan hemma i England.

Khin Myo Jag pratar gärna själv. Ibland känner jag mig lite ensam här. Jag är ju inte härifrån. De flesta här har aldrig lämnat sin hemby. Jag talar litet shan, och de talar litet burmesiska, men min engelska är bättre.

Drake Ni har ju doktor Carroll.

Khin Myo Han är borta nu.

Drake Var det han som skickade er till mig?

Khin Myo Bara för att underlätta er resa och livet för er här.

Drake Jag kan inte klaga.

Khin Myo Jag önskar jag hade berättat det för er redan i Mandalay. Han är en mycket betydelsefull person.

Drake Jag har förstått det. Och änklings.

Khin Myo Han lever desto intensivare framför allt i musiken.

Drake Och ni vet inte vart han reser.

Khin Myo Jag har inte med det att göra.

Drake Ändå känner ni er ensam när han är borta.

Khin Myo Det är en annan sak.

Drake Förlåt. Nu var jag taktlös.

Khin Myo Nej. Vad heter er hustru?

Drake Catherine.

Khin Myo Ett vackert namn. Är hon mycket vacker?

Drake Hon var mycket vacker. Nu börjar vi båda bli medelålders.

Khin Myo Men ni älskar henne.

Drake Jag har alltid älskat henne, fastän jag alltid undrat vad hon såg hos mig. Jag stämde ett piano hos hennes familj. I Europa lever vi i en tid av prestationer, kultur och erövringar. Engelska kvinnor vill ha handlingskraftiga män som går med i armén eller skriver poesi, som kan sikta med gevär eller bli läkare. Jag var aldrig något sådant. Jag var nöjd med att bringa harmoni i instrument som hotade förfalla

och så återbörda dem till livet, som sjuka patienter, och jag kunde alltid älska mina instrument, ty de var alltid samarbetsvilliga och fogliga. Man kan knappast hitta ett tråkigare jobb ur kvinnlig synpunkt. Men Catherine var annorlunda. Hon förstod sig på musik. "När jag hör pianomusik hör jag ditt kärleksarbete bakom den," brukade hon förklara. Inte alla kvinnor har öron som hör mera än musiken.

Men här har jag just träffat er och berättar en massa saker för er som jag aldrig ens har sagt till mina vänner.

Khin Myo Det är kanske just för att ni nyss har träffat mig som ni berättar det.

Drake Kanske det. Men jag vet väldigt litet om er.

Khin Myo Min historia är kort. Jag är trettio år och kom bort när förra kungafamiljen störtades, som jag var släkt med. Så kom jag i kontakt med engelsmännen och utbildade mig till lärare. Doktor Carroll träffade jag i Mandalay när han var gäst där. Han föreslog att jag skulle komma med hit ut och starta en skola. Jag kunde göra en insats. Därför kom jag.

Drake Hur länge har ni varit här?

Khin Myo Fyra år.

Drake Och byn frodas under era och doktor Carrolls varsamma händer.

Khin Myo Jag måste nog gå nu.

Drake Tack för att ni har hållit mig sällskap.

Khin Myo Tack för ert förtroende. (*går hastigt*)

Drake En betagande prinsessa. Jag hoppas jag får träffa henne igen, men hon är lika undflyende som doktor Carroll, som vatten som försvinner genom ens händer när man försöker föra det till munnen. (*börjar frysa*) Men vad är detta? Vad som helst, men inte att jag blir sjuk. (*börjar skaka*) Mitt i den tropiska hettan! Vad är det som händer med mig? (*reser sig och går huttrande och skakande därifrån*)

Scen 2. Drakes rum.

Khin Myo Hur är det med honom?

Carroll Det går över. Allt går över.

Khin Myo Är det malaria?

Carroll Naturligtvis är det malaria. Frågan är hur allvarlig den är. Det första anfallet är det mest chockartade. Sedan vänjer man sig.

Khin Myo Får jag gå in till honom?

Carroll Naturligtvis får du det. Vi kan gå in tillsammans. Han borde vakna nu. (*De går in tillsammans till Drakes rum, där han kastar sig av och an i feber. Carroll sätter sig bredvid honom, tar hans hand och tar hans puls.*)

Febern är på väg ner.

Drake (vaknar till, alldeles svettig) Var är jag?

Carroll Du börjar återkomma till livet, min vän. Du har haft en svår pärs, men den går över nu. Kan du höra mig? Kan du känna igen mig?

Drake (ser Khin Myo) Ma Khin Myo!

Carroll (vänder sig till henne) Han känner åtminstone igen dig. Då lever han.

Drake Doktor Carroll! Vad är det med mig?

Carroll Malaria. Ingenting farligt. Det går över. Du vänjer dig.

Drake Nej, det gör jag aldrig, inte vid sådana djävulska själskval.

Carroll De kommer tillbaka, men det är bara första gången de är chockartade. Ta det bara lugnt. Det är den vanligaste sjukdomen här. Egentligen är det bara vanlig feber.

Drake Säg inte att den kommer tillbaka!

Carroll Den kommer tillbaka. Jag har själv haft malaria otaliga gånger. Man lär sig leva med det.

Drake Hur ofta kommer det tillbaka?

Carroll Det beror på. Ibland efter två dagar, ibland efter tre, ibland ytterst oregelbundet. Det enda man egentligen kan göra åt saken är att sova bort den. Naturligtvis skall ni få kininsulfat. Sov nu, om ni kan. *(till Khin Myo)* Sätt dig bredvid honom. Jag måste gå till mina andra patienter. *(reser sig och går, med en axeltryckning av Khin, som intar hans plats. Hon trycker en svetteduk mot Drakes panna.)*

Drake (fattar hennes andra hand) Lämna mig inte! Jag vill aldrig bli ensam med den fasan igen!

Khin Myo Var lugn. Jag lämnar er inte. Sov.

Drake Hur kan någon vara så vacker som du?

Khin Myo Det kan säkert många. Sov nu.

Drake Hur kan jag sova när jag lever och har världens vackraste kvinna bredvid mig?

Khin Myo Du är sjuk. Du yrar. Du måste bli frisk. Då ser du mig med nyktrare ögon.

Drake Jag vill aldrig se dig med nyktra ögon.

Khin Myo Sov, min vän, så att du blir frisk.

Drake Jag skall försöka. *(sluter ögonen och somnar in. Hon baddar hans panna.)*

Scen 3. Vid stranden.

Drake Vad är det jag har råkat ut för? Det är som om ett svart hål hade uppslukat mig, som jag sitter fast i och inte kan ta mig ut ur, som i ett träsk av kvicksand, och det värsta är att jag vill det inte heller och ännu mindre orkar det. Jag känner mig pantad och orkar bara på skälvande ben ta mig ner till floden för att bara sitta här och vila.

Carroll (kommer fram) Ni verkar bättre idag, mr Drake.

Drake Det går långsamt, men jag lever.

Carroll Det skall ni vara glad för. Det hade kunnat vara värre. Det känns som döden, och yrandet är fruktansvärt, en tjutande oupphörlig mardröm, men man gör det själv värre i ren panik än vad det är. Småningom lär man sig ta anfällen med ro och att bemästra dem med att ta det lugnt och bara vila. Det är allt vad ni behöver.

Drake Kommer jag att bli stark igen?

Carroll Naturligtvis. Försök ha tålamod bara. Det är bästa medicinen. Jag måste tyvärr resa bort igen, och jag vet inte hur länge jag blir borta, men det blir nog bara några dagar igen. Khin Myo är här och ser till er. Jag hoppas hon duger som sköterska.

Drake Jag kunde väl knappast få någon bättre. Vart far ni?

Carroll Bara till shanprinsen av Mongnai för att hämta hit hans emissarie, så att vi kan säkra freden.

Drake Är det farligt?

Carroll Allting är farligt här. Risker är till för att tas, och de måste tas. Här överlever man inte om man inte tar risker.

Drake Lycklig resa, doktorn.

Carroll Tack. *(går)*

Drake Så försvinner han igen, min sällsamt mystiske läkare med musiken som sin livräddning, kanske Burmas viktigaste hemliga agent, en läkare och musiker och framgångsrik diplomat, och jag får inte veta om han kommer tillbaka förrän han gör det, men han har åtminstone gjort det hittills. – Men vad ser jag där borta? Ännu en febersyn? Här går ingen med parasoll, men hon gör det, och det är dessutom rött. Jag kan inte se fel. Det måste vara hon. (*Khin Myo ses nalkas på långt avstånd, en gracil varelse med rött parasoll.*) Ändå är denna verklighet mera drömlig än några drömmar, ty den är helt enkelt för vacker för att kunna vara verklig, men ändå är den verklig. Hon blir vackrare för varje dag, och hon vårdar sig, som om hon med flit ville göra sig vackrare. Min Khin Myo, kommer du verkligen till mig?

Khin Myo (kommer fram till honom, fäller ihop sitt parasoll) Som du ser. Doktor Carroll har rest bort igen, och du behöver mig. Jag har lovat doktorn att vårda dig, och det skall jag göra. Du håller på att bli frisk, men det går långsamt. Ta det bara lugnt och slappna av, så försvinner den sista febern. Orkar ni ta en promenad? Ni skulle behöva få annat att tänka på än er hälsa.

Drake Jag kunde försöka. I era händer skulle jag inte falla.

Khin Myo Bara ge er hän, så faller ni inte även om ni skulle falla.

Drake (reser sig med hennes hjälp) De får kanske fel uppfattning om vi går här ensamma.

Khin Myo Vad menar ni?

Drake Är ni helt fri? Ni är inte bunden till doktor Carroll?

Khin Myo Jag är lika fri som ni är från er hustru, med den skillnaden, att jag är ogift.

Drake Då vågar jag förtro mitt liv åt er?

Khin Myo Det är den ringaste risk ni kan ta i detta livet.

Drake Jag är rädd att jag älskar er.

Khin Myo Var inte rädd för det. Alla älskar mig, och ingen är rädd för det.

(*Plötsligt brakar det till, och man hör tunga regndroppar skvala.*)

Regnet! Äntligen! Det har varit alltför torrt alltför länge! Kom! Vi måste tillbaka!

Drake Jag orkar inte springa.

Khin Myo Då blir vi våta, men vad gör det? (*Hon sträcker handen mot honom, och han fattar den. Deras fingrar tvinnas om varandra, och de ser varandra i ögonen.*)

Drake Det är regnets fel, inte vårt.

Khin Myo Kom! (*De går ut, hukade i regnet, och släpper inte taget om varandra.*)

Scen 4.

Carroll Kom ner, mr Drake!

Drake (utifrån) Är ni tillbaka, doktor Carroll?

Carroll Det verkar så, eller hur?

Drake Pianot är färdigt.

Carroll Tack och lov! Ni har kanske räddat både mitt och landets liv.

Drake Hur så?

Carroll Kom ner, skall jag presentera för er en gäst.

(*Drake kommer tillstädes.*)

Drake En gäst?

Carroll En ytterst viktig gäst. Kom fram, min vän, och möt vår instrumentkirurg, unik i hela världen, en musikalisk mirakeldoktor. (*Yawng Shwe kommer fram.*) Detta, min vän, är Yawng Shwe, emissarie för sawbwan av

Mongnai. Han talar inte engelska. Han skakar bara hand. (*Yawng Shwe bugar sig innan han sträcker fram handen.*)

Drake Högst angenämt.

Carroll Mongnai ligger norrut, och shanprinsen av Mongnai är mäktigast på denna sidan Salween. I morgon skall prinsen besöka Mae Lwin, och det är första gången han kommer hit. Vårt stora hopp är att vi skall lyckas sluta ett fördrag med honom. Jag är mycket glad att pianot är färdigt. Det kommer nog till användning förr än vi anar.

Drake Hur så?

Carroll Min vän, jag har min angelägnaste bön till er om att ni vill hjälpa mig med en tjänst.

Drake Vad kan jag göra?

Carroll Jag ville be er spela för prinsen.

Drake Men jag är inte pianist. Det vet ni.

Carroll Ni är ingen konsertpianist som kunde spela för drottningen i Albert Hall, men jag har hört er spela medan ni stämde, och publiken här uppskattar nog riktig musik bättre än vad normala engelsmän gör.

Drake Men jag är i högsta grad indisponerad, nyss återbördad till livet efter en omskakande sjukdom, fullständigt otränad...

Carroll Mycket står på spel. Jag har sagt till prinsen att ni kommit bara för hans skull. Musiken är kanske enda medlet för oss att åstadkomma fördraget. Pojke, visa emissarien till hans rum. (*En pojke tar hand om emissarien.*) Drake, ni behöver inte anstränga er mycket. Ni har hela dagen på er i morgon att samla er och välja ut vad ni vill spela. Det behöver inte alls vara svårt eller anspråksfullt. Det behöver bara vara ett stycke som föder vänskapliga känslor och får prinsen att förstå de goda avsikterna med våra förslag. Just sådana stycken har jag hört er spela.

Drake Och hur tror ni att västerländsk pianomusik skall kunna förstås av ett indiskt skogsfolk som mest bara sysslar med krig och bara hört primitiva entoniga instrument?

Carroll Just därför. Detta blir något nytt för dem, och de är mer musikaliska än ni tror, kanske även mer musikaliska än oss européer. Har ni märkt en sak, att de är oförmögna att någonsin sjunga orent, som om de alla hade naturligt absolut gehör? Något sådant har inte vi, som i regel bara kan träna upp ett absolut gehör genom stråkinstrument och deras exekverande och som ohjälpligt både spelar och sjunger falskt om vi inte skärper oss till tusen. Ni måste hjälpa oss med att inspirera fram ett fredsfördrag. Ni har stannat så länge nu att detta inte kan kosta er något.

Drake Jag har nästan väntat mig att ni skulle anmoda mig att fara tillbaka. Ni har ju själv uttryckt det riskabla med att jag vistas här. Varför har ni hållit mig kvar? Var det bara för detta?

Carroll Jag har inte hållit er kvar. Ni har stannat kvar av egen fri vilja.

Drake Men ni har inte bett mig fara.

Carroll Men inte heller bett er stanna kvar.

Drake Jag blev sjuk.

Carroll Ni kunde ha farit innan ni blev sjuk.

Drake Ni var borta. Jag ville inte vara oartig och lämna utan att säga adjö.

Carroll Skyll inte ifrån er. Ni kunde ha farit när som helst sedan ni blev frisk, men ni har inte velat.

Jag skall berätta en sak för er. Det finns en pianostämmare i Rangoon, en präst, som också stämmer pianon, och jag hade kunnat be honom hit att utföra stämningen. Hade han kommit hade han omedelbart lämnat när han blev färdig. Så

har alla mina andra brittiska gäster gjort som kommit hit. Men jag ville ha en expert på Erardflyglar och satsade därför på Englands enda expert på området, och ni kom. Jag är den siste som vill hålla er kvar mot er vilja, men ni tog musiken på allvar och var inte nöjd med att bara göra vad ni skulle. Ni stannade två veckor extra bara för att följa upp ert arbete. Och sedan fortsatte ni stanna kvar, då ni hörde musiken i naturen här och fångslades av dess väsen. Allt detta har endast höjt min respekt för er. Ni kan höja den ytterligare, om ni spelar för prinsen.

Drake Gott, jag skall göra det.

Carroll Tack, min vän. Så hoppas jag musiken skall kunna segra över kriget och politiken. Det blir i så fall en större seger än någon politisk eller krigisk. Det blir en universell seger, som bevisar musikens och kulturens högre makt än någon världslig.

Drake Nu blir ni pretentiös.

Carroll Förlåt mig. Jag vill bara uppmuntra er. Spela precis vad ni vill, och jag tror att det inte kan annat än uppskattas och föda de ädla känslor som behövs för att genomföra ett bestående fredsfördrag.

Drake Jag skall göra mitt bästa.

Carroll Så skall det låta. Lycka till, min vän. (*klappar honom på armen*) Jag skall nu ta hand om emissarien, försöka stämma honom rätt till sinnes och förbereda mottagandet av prinsen i morgon. (*går, med en vänlig axeltryckning*)

Drake Jag har aldrig spelat offentligt förr, och det blir inför världens mest exotiska publik, en orientalisk skogsprins, som aldrig hört västerländsk musik förut. Men vad skall jag spela? Det kan bara bli Bach.

Scen 5. Musikrummet.

Pianot står upphöjt som förut men belyst så att det är ännu mera framträdande. Så kommer publiken in och sätter sig, prinsen med uppvaktning och doktorn, sedan Khin Myo och andra lokala tjänare och bybor, en publik på ungefär ett drygt dussin allt som allt.

Så kommer Drake in, mycket allvarlig, stiger fram till pianot, bugar sig respektfullt för prinsen och emissarien och deras uppvaktning, sätter sig så vid pianot, samlar sig, och börjar spela.

Flygeln är riktad snett mot publiken, som därför inte ser klaviaturen eller att han alls spelar. Han inleder med Bachs preludium och fuga i ciss-moll ur Das Wohltemperierte Klavier, som givetvis hörs i en god inspelning genom play-back. Publiken kan dock se att prinsen och den lokala publiken måste se hur han spelar. Prinsen viskar diskret med emissarien och doktorn. Alla är i andakt. När stycket är slut vänder sig Drake frågande till dem. Prinsen nickar, bifallande.

Carroll (lugnt) Fortsätt.

Och Drake fortsätter med preludium och fuga i D-dur. Scenen försvinner, men musiken spelar vidare...

Akt IV scen 1. Vid stranden.

Drake Varför stannar jag kvar? Jag vet det inte själv. Doktorn har stannat kvar här i tolv år, men han har kunnat överleva här som ensam tack vare musiken och har sitt kall att sköta. Jag har fullgjort min uppgift och har en älskad hustru som väntar på mig. Ändå kan jag inte lämna ännu. Varför?

Carroll (kommer fram) Jag är ledsen att jag stör som vanligt. Ni gör rätt i att njuta av den sköna morgonen vid floden. Och ni har verkligen mer än någon annan gjort er förtjänt av vila. Ni spelade underbart vackert igår. Aldrig hade jag väntat mig att få höra Bach i denna värld, och aldrig hade jag trott att det skulle göra så djupt intryck på alla.

Drake Det var ett tekniskt stycke.

Carroll Det var långt mer än tekniskt. Men varför började ni inte från början?

Drake Just preludium och fuga i ciss-moll har en särskild ställning hos oss pianostämmare, då det är det första stycket i "Das Wohltemperierte" som fullt ut utnyttjar tempereringens fördelar, då det delvis är kromatiskt och tangerar nästan alla tonarter. Det är det idealiska stycket för att kolla en stämning. Därför kan jag det utantill så bra, då det är så användbart. Men vad sade prinsen? Hade det någon effekt på honom?

Carroll Det är för tidigt att säga ännu. Han var bedövd. Han vill höra er spela igen, men det finns bättre tillfällen, och vi vill spara er.

Drake Och fördraget? Skrev han under?

Carroll Inte ännu. Man kan inte forcera en sådan sak, och man kan inte gå direkt på sak med prinsarna. Sådana intryck som ni gjorde igår tar mycket lång tid att smälta. Han måste få hämta sig först. Vi har uppvaktat honom och fått honom hit, och uppvaktningen kan inte fullbordas förrän vi får de andra prinsarnas godkännande. Men om denna prins stöder oss har vi bättre chanser att få igenom fördraget. Men jag kom hit nu för att be er ytterligare om en sak.

Drake Jag kan inte spela igen, doktorn.

Carroll Nej, detta gäller något annat. Jag ville be er följa med mig norrut till Mongnai, där ett möte mellan shanprinsarna skall äga rum.

Drake Följa med som vad?

Carroll Med er blotta närvaro tror jag ni kan göra en diplomatisk insats. Ni har redan vunnit ett visst rykte här, som den som fått den sjungande elefanten att sjunga rent. Igår sjöng hon rent för första gången, och det var enbart ni som fick henne till det.

Drake Nej, det var Bach.

Carroll Med er stämning.

Drake Hur länge skulle vi vara borta?

Carroll Bara två dagar och en natt. Vi skulle starta i eftermiddag.

Drake Jag är fast här, doktorn, och ni kan använda mig hur ni vill. Jag kan inte lämna stället. Känner ni samma sak? Är det därför ni har blivit kvar så länge?

Carroll Jag har ingen hustru att behöva ta hänsyn till. Jag har ett kall här, både mina patienter, då jag är läkare, och det politiska läget, då jag är enda diplomaten. Så länge jag kan kontrollera läget kan jag inte lämna det vind för våg. Ändå har jag försökt. Jag fick en gång tre månaders tjänstledigt för att få komma hem till England emellan. Jag gjorde samma resa som ni, till Rangoon, till Calcutta, med järnväg till Bombay och skepp vidare. Jag kom så långt som till Aden. Där vände jag tillbaka.

Jag kunde inte förlika mig med den kulturchock som skulle vänta mig i London – en nästan sjukt febril världsstad med en djungel av kriminalitet och lastbarheter mot

denna helt naturliga och fria värld präglad av fullkomlig oskuld. Jag skulle bara bli sjuk i London. Här kan jag åtminstone hålla mina naturliga sjukdomar stängda. Men ni har en hustru som väntar på er. Varför har ni då stannat kvar?

Drake Jag är rädd att ni med er erfarenhet vet bättre svaret på den frågan än jag, ty jag kan inte redogöra för det. Jag känner bara att min resa är ofullbordad och måste fullbordas. Därför måste jag hela tiden fortsätta och se runt nästa krök. Jag kan inte vända tillbaka, inte ännu.

Carroll En gång resenär alltid resenär. Jag hade en hustru en gång och ett barn för en dag. Min hustru dog med barnet. Vad har man då att leva för utom den eviga flykten från det egna traumat, som man aldrig blir av med ändå men som åtminstone lindras om man ständigt får annat att koncentrera sig på. Jag trodde mig vara lycklig en gång och förlorade då allt. Jag kanske var för lycklig, så att lyckan svek mig och lämnade mig uppslängd på en öde strand som ett vrak handikappad för livet. Jag översätter "Odysseen" till shansspråket, den första romanen, som alltid fascinerat mig då jag känt igen mig själv i Odysseus öde. Det sägs bland greker som vet, att han i verkligheten aldrig kom hem utom för att dö.

Drake Det påminner mig om en historia jag en gång hörde, just på Röda Havet i närheten av Aden.

Carroll "Mannen med historien"?

Drake (häpen) Känner ni till honom?

Carroll Nästan alla har råkat ut för honom på den rutten. Han berättar alltid sin historia så fängslande och engagerat, att var och en som får höra den aldrig kan glömma den. Han är som en institution som alla känner till men ingen kan bli klok på.

Drake Kan det verkligen vara samma historia?

Carroll Det kan inte vara någon annan. Han är unik. Han är döv men läser vad som helst på andras läppar på vilket språk som helst, men är grek egentligen.

Drake Grek?

Carroll Ja. Hans historia handlar ju om Grekland och frihetskriget, och historien är sann. Han och hans bror var bara pojkar när deras familjer dödades av osmanerna. De arbetade som spioner under frihetskriget. En gammal veteran från kriget som jag kände kände till bröderna och bekräftade att deras historia var sann. Alla vill höra den historien, och den anses vara lyckobringande för dem som får höra den. Den föder mod och tapperhet och uthållighet.

Drake Är ni säker på att den handlade om Grekland?

Carroll Naturligtvis. Är ni förvånad att jag minns den så bra efter så många år?

Drake Inte alls. Jag minns den också som igår.

Carroll Är det något som inte stämmer?

Drake Jag förstod dess innehåll som enbart musikaliskt.

Carroll Det är för att ni är pianostämmare. Då betyder de musikaliska detaljerna mer än något annat.

Drake Och vad betydde den för er?

Carroll Mest en lektion om att aldrig släppa taget. Ni verkar förbryllad.

Drake Det var en förbryllande historia, och ingen var mer förbryllad av den än han som berättade den. Han var en god historieberättare, som kunde lägga in ofattbara meningar i den, fastän det bara var en historia.

Carroll Han var initierad i den asiatiska berättartraditionen, som kan få vilken historia som helst att framstå som mycket mer än bara en historia, fastän det bara är en historia.

Drake Ja, det är väl bara en sådan där historia, som framstår som desto mer meningsfull för att den är så meningslös bara som historia.

Carroll De historierna tar aldrig slut. Kommer ni med?

Drake Jag kommer med. Jag skall bara laga mig i ordning.

Carroll (klappar honom på armen) Jag hämtar er när det blir dags. (*går*)

Drake En sådan där historia, utgrundlig i sitt mänskliga djup just för att den är så meningslös, då den bara visar för oss hur små vi är inför det ofattbara, vars och ens outrannsakliga öde, som man aldrig blir klok på förrän det är för sent.

Scen 2. Pianorummet.

Drake kommer in, betraktar pianot tankfullt en stund,
sätter sig sedan och börjar stämma igen.

Khin Myo kommer in.

Khin Myo Har ni börjat om från början igen?

Drake *Khin Myo!* Jag hörde er inte.

Khin Myo Låt mig inte störa.

Drake Resonansbotten har svällt till följd av regnet. Det är kanske bara jag som hör skillnaden, men det ger mig tillräcklig anledning att börja stämma igen.

Khin Myo Gratulerar till framgången i Mongnai.

Drake Jag förstod ingenting. Det var rena rövarmötet på utrikiska, och nu är doktorn borta igen, så jag har inte fått veta någonting. Vad hände egentligen?

Khin Myo Fördraget slöts mellan shanstaternas prinsar. De har lagt ner vapnen. Upproret är över. Om en månad skall fördraget träda i kraft mot att britterna beviljar dem begränsat självstyre.

Drake Men det är ju underbart!

Khin Myo Doktorn var mycket tacksam för er insats, som kanske var den avgörande.

Drake Hur så? Jag gjorde ingenting.

Khin Myo Ni var med. Ni visade att ni var verklig för hövdingar som tvivlade på er existens. Ni är pianostämmare. Och prinsen av Mongnai har hört er spela. Det räckte för att stämma dem positiva.

Drake Men det är ju en historisk tilldragelse, men byn är lika tyst och fridfull som förr, som om ingenting hänt. Ingen har låtsats om någonting.

Khin Myo Det världsliga betyder ingenting för det eviga livet, och här är livet evigt.

Drake Jag tror jag förstår vad du menar..

Khin Myo Men du måste åka hem nu, Edgar. Du är inte säker här längre.

Drake Hur så? Vad kan hända?

Khin Myo Du har redan fått malaria, men värre saker kan hända.

Drake Som vad då?

(Doktorn kommer in, nersmutsad efter en lång ritt. Khin höjer blicken mot honom, då han kommer fram bakom Drake.)

Khin Myo Jag har försökt övertala honom.

Carroll Det är bra, *Khin Myo*. Ni måste ge er iväg, *Drake*. Situationen håller på att glida mig ur händerna.

Drake Vad står på? Fick ni inte ert fredsfördrag till stånd?

Carroll Det är inte det. Andra faror hotar. Risken är att Mae Lwin blir utsatt för nya angrepp. Ni hörde väl om det förra, som hände när ni var i Mandalay.

Drake Men vem är det då som angriper, om ni slutit fred med alla stammarna?

Carroll Vi vet inte vilka de är, men de är tungt beväpnade. Deras vapen är brittiska, som de antagligen plundrat och stulit från någon depå. Vi vet för litet.

Därför kan vad som helst hända. Mae Lwin kan bli anfallet redan i kväll, och då går ingen säker. Därför ville jag även be er rädda pianot.

Drake Pianot?

Carroll Jag har redan vidtagit alla förberedelser. Ni får det stora hedersuppdraget att rädda mitt ovärderliga piano, då jag inte vill utsätta det för risken att bli kaffeved. Ni får följa med det ned för floden. Alla säkerhetsåtgärder skall vidtagas för att skydda det och göra transporten säker.

Drake Och ni själv?

Carroll Jag måste stanna här och försvara byn och lägret.

Drake Och Khin Myo?

Carroll Hon stannar hos mig.

Drake Om det blir krig igen här är det knappast rätta platsen för en kvinna. Låt mig eskortera henne ner med pianot, tills ni själv kan följa efter.

Carroll Jag följer inte efter. Jag stannar här och antingen överlever med samhället här, mitt enda livsverk, eller faller med det. Det enda jag säkert kan rädda är ett unikt musikinstrument. Har det skadats igen?

Drake Regnet har bara fått resonansbotten att svälla. Bara en pianostämmare kan höra skillnaden, men därför kan han också åtgärda saken.

Carroll Ni kan rädda pianot. Gör det. Men Khin Myo stannar hos mig.

Drake Vill hon det själv?

Carroll Ifrågasätt mig inte, Drake. Det har ni ingenting för. Allt är bäst som sker. Även hon har sitt livsverk här, som hon inte överger. Vi har någonting här att försvara mot hela världen om det så skulle behövas, och som är värt att försvaras. Det har ni själv sett, som sett meningen med att stanna här längre än vad som var hälsosamt. Nöj er med det. Ni far så fort vi fått ner pianot till floden och stadgat ombord.

Drake Det kommer att ta timmar.

Carroll Därför har ni gott om tid att packa era saker. Det är inte bara pianots säkerhet jag tänker på utan även er egen. Försök fatta det.

Drake Jag lyder, doktorn. Jag är färdig om en timme.

Carroll Bra. Då kan ni även övervaka pianots lastning. Jag måste ge mig iväg igen. Lycklig resa, Drake, och tack för att ni försökte stanna kvar. Det betydde mycket för mig, särskilt alla våra musikaliska samtal.

Drake Nöjet var helt på min sida, doktorn. Jag hade gärna stannat ännu längre.

Carroll Jag vet. Ha en god resa. (*går skyndsamt*)

Khin Myo Han underdriver inte. Faran är värre än han låter påskina, men han har ännu någon liten chans att rädda freden.

Drake Kan han lyckas?

Khin Myo Det beror helt på angriparna. Vi har inte fått kontakt med dem, de vägrar ge sig till känna, varför det ser illa ut.

Drake Fransmän?

Khin Myo Det kan vara ännu värre. Det är bäst ni sätter i gång genast.

Drake Kom med mig, Khin Myo.

Khin Myo Jag kan inte.

Drake Ni vill inte.

Khin Myo Viljan spelar ingen roll. Doktorn behöver mig. Jag är den enda familj han har, och vi har ett livsverk gemensamt. Han har skapat här en unik värld som fått leva i fred för resten av världen. Han har rätt. Den är värd att försvaras mot hela världen. Musikinstrumentet var dess pärla. Rädda åtminstone den åt framtiden.

Drake (omfamnar henne plötsligt ömt, kysser henne varmt på båda kinderna, vill inte släppa henne, men släpper henne så och går iväg utan något ord, då ord inte kan uttrycka hans rörelse.)

Khin Myo (efter honom) Farväl, den sjungande elefantens mästare. Att rädda dig och den heliga elefanten är det sista vi kan göra. Du förstår det icke nu, men framledes skall du förstå det. (vinkar efter honom, tar fram sitt röda parasoll, vecklar ut det och går ut åt andra hållet)

Scen 3. En pianoverkstad, full med instrumentprylar.

En gammal pianostämmare med sin lärling. De har just avslutat arbetet för dagen.

gubben (lägger ett finger på läpparna åt pojken, går till et träskåp och tar fram en vinflaska. Han slår upp två glas, tömmer genast det ena och fyller på.)

Arbetsdagen är slut, så nu kan vi fira ännu ett gott dagsverke. (*dricker*) Säg mig nu, grabben, varför vill du nödvändigt bli pianostämmare?

pojken Jag har bra händer och tycker om musik.

gubben (skrattar) Är det allt?

pojken Räcker inte det?

gubben (höjer sitt glas) Vet du inte, att det finns en sång gömd i varje piano?

pojken (skakar på huvudet)

gubben Du förstår, pianistens fingrar rör sig helt och hållet mekaniskt, en samling muskler och sensor som bara kan några enkla regler när det gäller takt och rytm. Han är hjärntvättad till en automat som spelar bäst utan att tänka. Vi måste stämma pianon så att något så ordinärt som muskler och sensor, tangenter och strängar och trä kan bli till sång.

pojken Och vad är namnet på sången som finns i det här gamla pianot?

gubben Sång, bara ren och enkel sång utan ord. Den heter ingenting, den bara är Sång.

pojken (skrattar)

gubben (skrattar med honom och dricker upp hans glas) Det är vår heliga uppgift att göra pianon förmögna till sång. Om de inte kan sjunga har vi misslyckats. Det är pianostämmarens verkliga uppgift – att ge döda konkreta instrument en levande sångröst. Sedan är det pianisternas uppgift att missbruka den, ty alla spelar för hårt och behandlar pianot som slaginstrument i stället för den lönnliga harpa den är. Därför måste vi hela tiden stämma om dem.

pojken Varför skriver då kompositörerna pianomusik, som bara misshandlas?

gubben Du börjar fatta galoppen, min son. Kompositörerna skriver den musik som sjunger av sig själv i deras inre. För dem sjunger musiken utan att höras. Vissa kompositörer var också stora pianister, och de bästa av dem kunde även spela utan att missbruka Sången, framför allt Chopin, men Liszt kunde det inte. Han kunde bara föra mycket ljud men inte sjunga. Men pianister som inte kan komponera kan i regel inte heller sjunga eller få sina pianon att sjunga. Sången är en gudagåva, min son, i synnerhet den sång som hörs utan att det behövs öron därtill. Det visste Beethoven. Och Bach var kunnig nog att ge pianolitteraturens viktigaste verk namnet av en pianostämning. (*skålar med lärlingen och dricker*)

Scen 4. Mörk djungelnatt i glittrande månsken.

Drake på en flotte med tre eskorter och pianot väl inpackat.

Drake Hur kommer jag att tänka på sådana gamla minnen här mitt i djungeln på en svart och stilla flod? Han lärde mig pianots hemlighet, och jag har förvaltat den och fört den vidare. Jag har varit privilegierad som alltid kunnat förvalta Sången och pånyttföda den, när den slocknat. Kan jag bli lyckligare? Nej, jag vet ingen högre lycka.

(Plötsligt skjuts det skarpt, kulspruteeld, och hans tre kamrater faller i floden, ihjälskjutna.)

Vad nu? Skjut inte! Vi har ett levande piano ombord!

(blackout)

Akt V scen 1. Ett arméhögkvarter.

soldaten Vi fick honom levande, Sir.

löjtnanten Utmärkt. Då har vi chansen att få veta lite mera innan vi skjuter honom.

soldaten Krigsrätt, Sir?

löjtnanten Nej, han är civil. Han har aldrig varit i armén. Han måste ställas inför civil domstol i Rangoon, även om han redan är överbevisad.

soldaten Ursäkta mig, Sir, men han verkar fullkomligt omedveten om vad han har varit med om och är mycket upprörd över de tre skjutna infödingarna.

löjtnanten För in honom. Hans enda chans är att samarbeta. *(Soldaten går.)*

Stackars jävel. Kan han verkligen vara oskyldig?

(Soldaten och en till för in Drake.)

Drake (upprörd) Löjtnant! Vad är det frågan om? Ni har kallt skjutit ner tre oskyldiga vänner, två av dem knappast mer än barn!

löjtnanten (kärvt) Sätt er, mr Drake.

Drake Jag kräver en förklaring!

löjtnanten (kärvt) Jag sade, sätt er, mr Drake.

Drake Ni förstår inte – det har skett ett fasansfullt misstag.

löjtnanten Det här är sista gången jag ber er.

Drake Jag –

löjtnanten Mr Drake! *(tar ett steg fram mot honom)*

Drake Jag kräver att få veta!

löjtnanten Vill ni vara vänlig och sätta er ner!

Drake Jag sätter mig inte förrän ni talar om varför jag är här. Ni har ingen rätt att befalla över mig.

löjtnanten Mr Drake! *(drämmer till honom)*

Drake (faller ner i stolen, blöder, sätter händerna mot tinningen och noterar blodet med förvåning)

löjtnanten (betraktar honom ingående och sätter sig mitt emot honom) Edgar Drake, på order av arméns högkvarter i Mandalay befinner ni er under militär arrest. I dessa papper finns en redogörelse för era brott. *(Han indikerar en hög med mappar.)* Ni blir kvarhållen här tills ni blir hämtad av en eskort som kan föra er till Mandalay och Rangoon för att ställas inför rätta.

Drake (skakar på huvudet) Vad är det här för ett vanvettigt missförstånd?

löjtnanten Mr Drake, jag har inte gett er tillåtelse att tala.

Drake Jag behöver ingen tillåtelse. *(reser sig. Löjtnanten reser sig också.)* Jag –

löjtnanten (drämmer till honom på nytt. Hans glasögon faller till golvet. Han faller tillbaka i stolen och faller nästan baklänges.) Mr Drake, det här blir mycket lättare om ni samarbetar.

Edgar (plockar darrande och chockad upp glasögonen från golvet) Ni har just kallblodigt mördat mina vänner. Ni slår mig, och ni kräver samarbete? Jag är i Hennes Majestäts tjänst.

löjtnanten Inte nu längre, mr Drake. Förrädare beviljas inte en sådan respekt.

Drake Förrädare? (*tror inte sina öron*) Vad är det här för en absurd mardröm?

löjtnanten Snälla mr Drake, sådana charader för er ingenstans. Har ni drömt är det dags att vakna nu.

Drake Det här är vansinne. Jag vet ingenting. Förrädare? På vilka grunder?

löjtnanten Att ha hjälpt och understött överfärtläkare Anthony Carroll, spion och själv landsförrädare. Kan ni neka till det?

Drake (ånyo förbluffad) Anthony Carroll? Doktor Anthony Carroll? Han är Englands finaste soldat i Burma. Jag förstår inte alls vad ni pratar om.

(Det knackar på dörren.)

löjtnanten Stig in! *Kapten Nash-Burnham gör entré.*

Drake (med vaknat hopp) Kapten! (*reser sig*) Vad är det som står på?

Nash (mönstrar Drake, är orakad och utschasad, har tydligt inte sovit på länge) Löjtnant, har ni informerat mr Drake om anklagelserna?

löjtnanten Bara i korthet, Sir.

Drake Kapten, tala om för mig vad det är som händer.

Nash Sätt er, mr Drake.

Drake Kapten, jag kräver att få veta vad som händer!

Nash (ryter till hårt) Sätt er för Satan, mr Drake!

(Drake sätter sig, slagen. Löjtnanten reser sig och ger sin stol åt Nash, som sätter sig.)

Nash (övertänkt och tydligt) Mr Drake, det finns mycket starka anklagelser mot er och överfärtläkare Carroll. Jag kan försäkra er att det ligger i ert eget intresse att samarbeta. Det här är lika svårt för mig som det är för er. (*Drake lyssnar och avvaktar, lugnare*) Löjtnant.

löjtnanten Vi ska fatta oss kort, mr Drake. Överste Fitzgerald, den som först kontaktade er från krigsministeriet och hade hand om Carrolls korrespondens, arresterades som spion efter att man påträffat hemligstämplade dokument med ryska anteckningar i hans ägo.

Drake (ånyo häpen) Ryska?

löjtnanten Ni vet säkert att vi i decennier har befunnit oss i kallt krig med Ryssland om Centralasien. Det har alltid verkat osannolikt att Ryssland skulle intressera sig för ett så avlägset område som Burma, men 1878 hölls ett möte i Paris mellan Burmas honorärkonsul och en så osannolik diplomat som den berömde ryske kemisten Dimitrij Mendeljev.

Drake Detta är långsökt och luktar ett klumpigt byråkratiskt misstag. Jag kan inte förstå hur detta kan angå mig eller doktor Carroll. Ni har just dödat...

Nash Mr Drake, vi behöver inte berätta någonting alls för er. Om ni inte vill samarbeta kan vi skicka er direkt till Rangoon.

Drake (sluter ögonen och försöker kontrollera sig)

löjtnanten (fortsätter) 1879 skrev doktor Carroll ett brev till Dimitrij Mendeljev med överskriften "Om de blodstillande egenskaperna hos Dendrobium i övre Burma". Misstankar väcktes, då brevets omfattande kemiska formler kunde vara en kod, liksom de otaliga notblad som skickades från England till överfärtläkare Carroll i

Mae Lwin, just sådana notblad, mr Drake, som ni förde med er till honom. Dessa noter visade sig vid undersökning vara obegripliga, vilket tydde på att de inte var musik utan någon form av förtäckt meddelande.

Drake Det här blir värre och värre. Jag har hört den musiken spelas. Det är shanmusik. Skalan är totalt annorlunda. Det är ingen kodning utan försök till transkription och dokumentation av shanmusik.

Löjtnanten Naturligtvis var vi ovilliga att komma med anklagelser mot en av våra mest dugliga och framgångsrika befälhavare i Burma. Vi behövde mera bevis. Då kom rapporten om att ni och doktor Carroll varit i Mongnai och träffat representanter för Limbinfederationen och banditprinsen Twet Nga Lu.

Drake Det är riktigt. Jag var där. Det handlade om fred.

Löjtnanten Hur mycket av shanspråket förstår ni? Vad Carroll genomdrev var en allians med dessa rövarhövdingar för att slå tillbaka brittiska styrkor och återupprätta shanskt självstyre.

Drake Dumheter! Det handlade bara om fred! Han slöt fred med hela federationen! Han övertalade federationen att underkasta sig britternas överhöghet genom ett fredsfördrag om måttligt självstyre för shanerna.

Nash Var det vad han sade till er?

Drake Ja, men jag var där! Jag såg det!

Löjtnanten Än en gång mr Drake, hur mycket av shanspråket förstår ni? Talades där något annat språk än shanska.?

Drake (hämtar sig) Ni har helt fått allting om bakfoten. Jag har varit i Mae Lwin i nästan tre månader, och aldrig har doktorn visat något tecken på olydnad mot kronan. Han har bara tagit initiativ i fredens intresse och det med brinnande engagemang, då han till varje pris ville hålla alla stridigheter borta från sin värld i Mae Lwin, det paradiset som han skapat med egna händer med klinik och skola och allt. Han ville bara fred, inget annat, och hålla all politik utanför. Han är en vetenskapsman som mest bara älskar konst och kultur över allt annat...

Löjtnanten (hånfullt) Låt oss tala om konst och kultur, mr Drake.

Drake Vad menar ni?

Löjtnanten Varför reste ni alls till Mae Lwin?

Drake För att stämma ett piano. Det vet ni mycket väl. Armén gav mig uppdraget.

Löjtnanten Det piano som nu ligger och flyter på en flotte vid stranden av vårt läger.

Drake Precis. Jag kom bara därför. Det var mina order. När jag fick ett kallelsebrev i Mandalay från doktor Carroll fortsatte jag dit, som på en order, fastän jag tillrätts att återvända hem. Jag ville inte ha gjort den långa resan förgäves utan att ens ha givit det ädla instrumentet en chans...

Löjtnanten Och hur lång tid tar det att stämma ett piano, mr Drake?

Drake Det beror på.

Löjtnanten Hur långt tar det som längst i England?

Drake Två dagar.

Löjtnanten Ni sade just själv att ni varit i Mae Lwin i tre månader. Varför stanna där så länge när det arbete ni kommit för att utföra bara tagit två dagar?

Drake I ett så tropiskt klimat måste man följa upp stämningen i minst två veckor. Dessutom måste jag reparera det. Sedan blev jag sjuk i malaria. Jag hade knappt återhämtat mig när doktorn bad mig följa med till mötet i Mongnai. Dessutom var det ett mycket vackert ställe, som jag bara skulle få uppleva en gång i livet. Allt har sin förklaring.

Löjtnanten Medge att indicierna mot er blir svåra att bortförklara. Doktorn bad sin vän spionen överste Fitzgerald engagera er, så att ni kunde medföra suspekta noter

från London, fastän han kunnat beställa en pianostämmare i Rangoon. Ni stannar där uppe tre månader över tiden trots ett klimat som ingen europé normalt kan utstå i mer än ett par dagar, men ni stannar kvar hela sjukdomstiden och deltar i suspekta subversiva konferenser. Ni är under tre månader doktor Carrolls närmaste man, som konspirerar med bandithövdingar för att befria shanlandet från brittisk närvaro.

Drake (tiger)

Nash (till slut) Kan ni besvara anklagelserna och vittna mot överfärtläkare Carroll?

Drake Kapten, jag är övertygad om att ni dragit felaktiga slutsatser av olyckliga tillfälligheter. Doktor Carroll är en fredsdiplomat som vinnlägger sig om att vinna människors hjärtan med musik och vetenskap. Bara till sådant har han anlitat mig, och bara jag var Englands, kanske världens enda expert på något så unikt som en Erardflygel. När Limbinfederationen presenterar sitt förslag för armén kommer ni att tro mig.

löjtnanten Mr Drake, två dagar efter mötet i Mongnai gick Limbinstyrkorna till anfall mot oss anförda av sawbwan av Lawksawk i en av de kraftigaste offensiverna hittills. Vi lyckades med nöd driva dem till Lawksawk, där vi brände staden.

Drake (häpen) Har ni förstört Lawksawk?

löjtnanten Mr Drake, vi har förstört allt där och även Mae Lwin.

Drake (bedövad, chockad, omskakad) Hur kunde ni? (*reser sig*) Ni har fastnat i er egen byråkratiska paranoia som förlett er till att begå monstruösa politiska misstag, som aldrig kan stämma Burma välvilligt mot er. Doktor Carroll har tydligen blivit förd bakom ljuset av svekfulla "vänner", men ni har gått i samma fälla och anklagar honom i stället för att beklaga hans mänskliga begränsningar. Kort sagt, ni har handlat enligt fördomsfulla instinkter utan att först ta reda på sanningen. Ni har hanterat en patients sjukdomskris med att slå ihjäl honom.

löjtnanten Skulle vi då ha vänt andra kinden till och låtit oss massakreras utan att försvara oss? Det var vårt enda alternativ, mr Drake.

Drake (faller trött och förintad ner i stolen helt färdig, med händerna för ansiktet)

Nash (reser sig) Tänk på saken, mr Drake. Ert vittnesmål är av högsta vikt då det är det enda vi har. Kom, löjtnant. (*de går. En kedja hakas vid dörren på utsidan, och en nyckel vrids om.*)

Drake Är detta dröm eller verklighet? Var det det idylliska paradiset och fredens ö Mae Lwin som var en dröm och detta verkligheten eller tvärtom? Det kommer jag aldrig att få ett tillfredsställande svar på. Jag vet bara att båda är fullständigt oförenliga i samma dimension.

(Kapten Nash-Burnham kommer försiktigt in igen.)

Kapten! Var det något mer?

Nash Hysch! Ingen vet att jag är här. Jag borde inte ha kommit tillbaka, men jag vet mer om instrument än ni tror. Jag vet att ni bara är pianostämmare.

Drake Vad vill ni?

Nash Ni måste förstå att vi behöver er hjälp. Bara ni kan hjälpa oss hitta doktorn.

Drake Jag trodde ni hade förstört Mae Lwin. Sköt ni inte ner doktorn och hans frilla som ni så kallt sköt ner mina tre unga ledsagare? Den äldste, Nok Lek, var bara femton.

Nash Jag ville det inte. När farkosten identifierades som er med pianot gällde det att inte låta de infödda manövrera den i säkerhet. Löjtnanten kan bara krig.

Drake Jag har märkt det. Motsatsen till doktor Carroll. Därför tror han doktor Carroll om allt ont utom allt det goda han är, som inte existerar i löjtnantens värld.

Nash Ni kan ännu klara er.

Drake Om jag förråder honom?
Nash Vi vill bara veta sanningen. Bara ni kan göra den i någon mån tillgänglig för oss.
Drake Han kom alltså undan?
Nash Han försvann med Khin Myo upp i bergen.
Drake Då får ni aldrig tag på honom.
Nash Jag är övertygad om att ni är oskyldig, kanske lika oskyldig som doktorn, som verkligen kan ha förts bakom ljuset. Låt oss tro det. Men löjtnantens beviskedja genom indicier blir svår att knäcka. Risken är att ni blir fälld i brist på doktorn. Bara han skulle kunna fria er, om han kunde fria sig själv, vilket han nu inte kan.
Drake Jo, han har friat sig själv. Han är fri från er.
Nash På samma sätt vill jag fria er. Bara därför har jag kommit.
Drake Ni menar, att ni ämnar lämna dörren öppen?
Nash Pianot väntar på er vid floden. Låt inte ignoranter som löjtnanten få vanhelga det med sin okunskap. Det klaraste tecknet på barbarisk läggning är frånvaron av all musikalitet. Löjtnanten kan inte ens förstå att fåglar sjunger.
Drake Vart skall jag ta vägen?
Nash Bara följ med floden ner till Thailand. Försök rädda pianot. Det är allt jag ber er om och det enda jag kan göra för er.
Drake Tack, kapten.
Nash Jag går nu. Glöm att jag någonsin varit här. Jag återger er ert öde. Ni tillhör pianot, inte imperiets politik och krig.
Drake Jag skall försöka finna doktorn.
Nash Gör det. Kanske ni båda kan komma tillbaka.
Drake Räkna inte med det.
Nash Nej, det gör jag inte. Fly genast i skydd av natten, och ni har en chans att klara er. – En sista fråga bara: ni tror inte doktorn kan ha haft ambitionen att skapa sig ett eget rike av shanstaterna?
Drake Omöjligt. Han var bara intresserad av musik, malariaforskning, blommor och fjärilar och sin egen medicinska vetenskap.
Nash Jag tror er. Gå nu. (*reser sig och går*)
Drake Kan jag rädda pianot? Antingen det, eller vi går båda till botten med varandra, ty en pianostämmare kan inte fortsätta i sitt yrke om han inte kan fullborda en stämning. Och bara jag kunde stämma det pianot. (*bryter upp*)
(Man hör flodens dån och regnets smatter i mörkret.)

Slut.

(på havet mellan Grekland och Italien, 24.3.2010)

Hela dramat bygger naturligtvis på Daniel Masons fenomenala debutroman "Pianostämmaren", där alla huvudpersonerna är uppdiiktade, liksom samhället Mae Lwin, ehuru allt annat är en historisk verklighet.